No. 934. **1850.**

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ5,00; voor de buitensteden ƒ6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG, 15 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden ƒ1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaald men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 Mei.

Wij hebben gisteren een aanvang gemaakt met onze bemerkingen over de kieswet. Wij gaan daarmede van daag voort; maar zullen ons bij eenige vlugtige beschouwingen bepalen, omdat, zoo wij vernemen, het onderzoek daarvan in de sectien bereids is afgeloopen, dus de zaak met allen spoed schijnt te zullen worden behandeld.

In art. 2 wordt opgehelderd wie *Nederlanders* zijn, zij namelijk, die het zijn volgens »de wet verklarende wie *Nederlanders* zijn." Die wet is art. 5 van 't Burg. Wetboek. Wie dus niet in Nederland geboren is, zal geen kiezer zijn; want van naturalisatie bestaan betrekkelijk weinig voorbeelden, en het regt van inboorlingschap, waarvan dat art. al meer spreekt, doelt volgens de Pinto's *handleiding tot het burg. wetb.* op niets anders dan op bevoegdheid, bij art. 10 der grondwet van 1815 verleend, om gedurende een jaar na de invoering van die staatsregeling aan buiten 's lands geboren ingezetenen dezes lands het volle regt van inboorlingschap en verkiesbaarheid tot ambten te verleenen. Doch daarvan is schaars gebruik gemaakt. Volgens deze opvatting zou art. 2 der nieuwe kieswet eene menigte respectabele kooplieden en winkeliers uitsluiten, die zelfs dertig en meerdere jaren, hier te lande gedurende al dien tijd aanzienlijke lasten hebben opgebragt en de regten van staatsburgerschap hebben uitgeoefend, niet alleen voor de verkiezing van de stedelijke collegien, maar zelfs op zeer vele plaatsen door in 1848 hunne stem uit te brengen voor de verkiezing van leden der volksvertegenwoordiging. Het zou even onbillijk als onstaatkundig zijn, hun die politieke regten, die zij onder eene min liberale grondwet bezaten, thans te ontnemen, en wij zouden dus meenen, dat ter aanvulling van de bepalingen van art. 2 als beginsel zoude moeten worden aangenomen, dat alle niet-inboorlingen, die aan de vereischten van de tegenwoordige stemgeregtigheid voldoen en tevens den bij deze wet gevorderden census betalen, als Nederlanders beschouwd worden.

Art. 4. Zegt: »aanslag wegens panden, die de aangeslagene in zekere hoedanigheid bewoont of gebruikt, komt niet in aanmerking." Men zou kunnen beweren dat daaronder ook begrepen is de personele huurwaarde, waardoor zeer velen, die ten gevolge hunner betrekking in huizen wonen, die hun eigendom niet zijn, van het kiesregt zouden zijn uitgesloten. Waarom staat er niet liever: grondlasten van eigendommen, die men niet op eigen naam, maar in zekere hoedanigheid of betrekking bewoont of gebruikt, komen, ofschoon men daarvoor persoonlijk zij aangeslagen, niet in aanmerking?

Wij vragen hoe te handelen met de menigvuldige gevallen van gemeenschappelijken eigendom, op het kadaster aangeduid onder de rubriek *N en consorten?* Dit punt vereischt voorziening.

Art. 8. *Noodigt de inwoners uit.* Hierbij zou moeten gevoegd worden den tijd wanneer die uitnoodiging geschieden moet. Wij meenen dat er zou moeten staan: *noodigt .... uit bij aankondiging* die *op* 1 *Februarij moet worden uitgevaardigd.*

Art. 12. Deze redactie is onduidelijk. De zin zal wezen, dat men reclameren mag telkens wanneer een onbevoegde op de lijst geplaatst, of een bevoegde er afgelaten is.

Art. 13 en volg. Die artikelen leeren ons dat de reclames voor 1 Maart bij den Raad worden ingediend, die daarover voor 15 Maart beslist: en die beslissing terstond (hier lazen wij liever *denzelfden of volgenden dag*) aan den verzoeker doet beteekenen, welke laatste binnen acht dagen na die beteekening daarvan appelleren kan bij de regtbank. Binnen 5 dagen na de indiening van dat request van appel rapporteert de officier daarop. Drie dagen daarna prononcieert de Regtbank. Wanneer nu de gemeenteraad TERSTOND heeft doen beteekenen en de officieren en de Regtbank zich stipt aan die termijnen gehouden hebben, zonder volgens de constante gewoonte in regtszaken uitstellen te nemen en te verleenen, zoo kan het appel in 't begin van April beslist wezen. Dan volgt de procedure bij den Hoogen Raad, welke laatste, zoo hij wat veel verzoeken over cassatie krijgt, zeker althans op de gewone regtsdagen niet zal kunnen voldoen aan de termijnen die de wet hem stelt; doch al wederom niet waarborgt. Art. 29 bewijst dat geen der gestelde termijnen *de rigueur* zijn.

In den regel zal dus de reclame, hoe gegrond ook, niets helpen. Wie zal zich dan aan dien grooten omslag en kosten wagen, met het bijna zekere vooruitzigt, dat al wordt de reclame goed gedaan, zij van geen invloed zal zijn op de verkiezing, die bij de beslissing reeds lang zal zijn afgeloopen!

Het is waarlijk als of die bepalingen in last hadden om reclames *af te snijden.* Men moet ze integendeel *gemakkelijk* maken en *aanmoedigen! Waarheid* wordt immers verlangd: en geen *misbruik* noch *burgemeesterlijke intrigue*, waarvan de verkiezingen in 1848 zoovele schandaleuse voorbeelden hebben opgeleverd.

In plaats van die omslagtige procedures voor den gemeenteraad en de arrondissements-regtbank, zouden wij verlangen dat aan de reclamanten vergund werd om met hunne bedenkingen tegen de kieslijsten *binnen veertien dagen*, nadat zij ingevolge gedane aankondiging ter secretarie zijn nedergelegd, op te komen bij eene daartoe speciaal te beëedigen commissie van vijf kiesgeregtigden door den Raad benoemd, die over iedere reclame binnen 24 uren na de indiening uitspraak zullen doen, van welke uitspraak appel zal zijn bij den Raad. Deze zal evenzeer *de plano* decideren, en zoo kan dan de zaak gemakkelijk en kosteloos afloopen en de kieslijst *in tijds* verbeterd worden.

Doch onderzoeken wij het systeem der Regering van meer nabij, en onze overtuiging, dat de *reclames* daardoor bemoeijelijkt zijn, wordt nog meer bevestigd. Waarom toch die geheel ongewone tusschenkomst van een DEURWAARDER om eene beslissing van den gemeenteraad aan een verzoeker mede te deelen. Hij die belang heeft ze te weten, kan immers ter secretarie komen en teekenen eene verklaring dat hij ze vernomen heeft? Of ze kan hem door den bode of veldwachter tegen reçu worden medegedeeld? Maar een DEURWAARDER! Deze heeft daartoe in den regel den tijd niet. Denk eens hoevele gemeenten en hoe weinig deurwaarders er in ieder kiesdistrict zijn gevestigd! De gemeenteraden zouden dus moeten wachten naar den tijd en den goeden wil van den deurwaarder, die *hun* onderhoorige niet is, maar wel die van de justitie. Zoo er dus geen gevangenen te arresteren, geen getuigen te dagvaarden of andere criminele of civiele exploiten te doen zijn, zal de deurwaarder zich met het werk der verkiezingen kunnen bezig houden, maar anders niet. Intusschen is die beteekening noodig, om volgens art. 16 de termijn van het appel te doen loopen.

Maar nu verder. Dat deurwaardersexploit wordt, zoo het eene afwijzende beschikking inhoudt, beteekent *ten koste van den verzoeker*, zegt art. 15. En zoo wordt dan de man, die vermetel genoeg is geweest om te twijfelen aan de burgemeesterlijke onfeilbaarheid, gestraft met de kosten van het deurwaardersexploit, zegge plus minus ƒ4, vermeerderd met de afstands of reiskosten van dien ambtenaar. Dit is het eerste gevaar dat men loopt met het reclameren. Maar zoo men mogt willen appelleeren, loopen de kosten nog heel wat hooger. Bij de regtbank kan volgens de bestaande procesorde, waarvan in dit ontwerp niet wordt afgeweken, geen verzoekschrift anders dan bij procureur worden ingediend, en die heeren hebben volgens de wet, de gewoonte geen vinger op het papier te zetten, voordat de client ƒ25 of ƒ40 heeft gepraenumereerd! Hetzelfde geldt ook ten aanzien der Memorie van Cassatie, behalve dat daarvan de kosten natuurlijk nog veel hooger zijn.

Resumeren wij dit alles, zoo vinden wij in 't ontwerp, zoo als het daar ligt, de meest mogelijke *omnipotence* van den *burgemeester om de kieslijsten op te maken zoo als hij wil*, en tegen die omnipotence geen waarborg. De reclame bij den Raad zal meestal weinig baten en kost bij afwijzing *geld.* Het appel bij de regtbank zal zelden, zoo ooit beproefd worden, en nog veel minder het beroep in cassatie. Wie zal er honderden, ja zelfs vier guldens voor over hebben, om één naam op de lijst te brengen of er af te nemen? Wij zeggen *één* naam; want nergens staat, dat meerdere abuizen bij dezelfde reclame kunnen geredresseerd worden; art. 12 schijnt dit uit te sluiten.

Zulk een regt van reclame zal derhalve onbruikbaar zijn. Meent men de tusschenkomst der regterlijke magt bij die reclames niet te kunnen missen, zoo moeten daardoor evenwel geene kosten worden te weeg gebragt in eene zaak, waarbij iedereen, de Staat zelf belang heeft, en die niet tot het gewoon burgerlijk maar Staatsregt behoort. Dan moet er worden voorgeschreven dat alle requesten en memorien door de verzoekers zelven geteekend worden. Art. 27 moet in dezen zin geamplieerd worden: *Alle stukken voor deze regtsvordering benoodigd zijn vrij van zegel-, griffie- en registratiekosten. Die regtsvorderingen worden door de partijen zelven voortgezet, zonder dat de wet eenigen bijstand erkent van procureurs noch advokaten. De deurwaarders* (want ook dit schijnt over 't hoofd gezien) *zullen waar noodig hunne diensten gratis verleenen.*

Zoo werkt men de reclames niet alleen niet tegen; maar bevordert ze, wat vooral noodig is, om de eerste kieslijsten in orde te brengen, en bij die gelegenheid eene vaste jurisprudentie over het kiesregt te vestigen: het zekerste middel om irritante quaestien voor de toekomst af te snijden.

Daarom prijzen wij ook het voorschrift aan, dat wij in het ontwerp missen. *De Raad, Regtbank en Hooge Raad* MOTIVEREN *hunne beslissing.*

Art. 30 *die in kracht van gewijsde zijn gegaan.* Volgens art. 16 is dit het geval 8 dagen na de beteekening der afwijzende beslissing aan den reclamant. Hoe weet nu de burgemeester, of dat appel binnen die 8 dagen is ingesteld of niet? Daarom moet bepaald worden, dat de reclamant zijn appel aan den burgemeester moet bekend maken. Hoe? dit is *zijne* zaak: hij heeft er belang bij te kunnen bewijzen dat hij die bekendmaking heeft gedaan.

Duidelijker zou het welligt zijn in plaats van *die in kracht van gewijsde gegaan zijn*, te stellen, *die door den Raad, Arrondissements-Regtbank of Hoogen Raad onherroepelijk zijn beslist* of liever nog: *de uitspraken waartegen geen beroep meer is toegelaten.*

Art. 31. Ten einde zooveel mogelijk te zorgen, dat alle reclames voor den 25 April beslist zijn, is het nuttig te bepalen, dat al de termijnen, die voor die materie gesteld zijn, niet mogen worden overschreden: en dat de Regtbank en de Hooge Raad behalve hunne gewone audientien, ook buitengewone zittingen zullen houden, zoo dikwijls dit tot naleving dier gestelde termijnen noodig zal worden geoordeeld.

Art. 39 is niet duidelijk. De bedoeling schijnt te wezen, dat men stemt met degenen, met wie men op de lijst eener bepaalde gemeente gebragt is:

1°. voor de Staten-Gen. of provinciaal: aan het bureau van stemopneming van het *onderdistrict* waartoe de gemeente behoort.

2°. voor den Gemeenteraad: bij het bureau der wijk of onderafdeeling waar de kiezer woont.

Dat principe van VERPLIGTE stemming in het onderdistrict is overgenomen uit het ontwerp van 1849. Het voorloopig Reglement van 1848 liet de kiezers vrij te kiezen aan de hoofdplaats van het district of aan die van hun onder-district, en van die vrijheid is ruimschoots gebruik gemaakt. Men voelde zich meer onbelemmerd in de stad, dan onder het oog en controle van zijn burgemeester, wien men ten platten lande vooral zoovele redenen heeft te ontzien, zoo niet te vreezen . . . men is daar ook meer beveiligd tegen zekere intrigues....

Zal de volksvertegenwoordiging niet een bloote naam maar eene waarheid wezen, zoo moet het deel nemen aan de verkiezingen zooveel mogelijk worden aangemoedigd en bevorderd.

Maar ten anderen ook. Wat beoogt men met de onderdistricten? Niets anders dan het gemak der kiezers. Laat deze nu zelven over hun gemak oordeelen. Kiezen zij liever in de stad, waarom zult ge 't hun beletten?

Men leze dus *bij het bureau der stemopneming van*

de hoofdplaats van het district of die van het onderdistrict, waartoe *de gemeente behoort.*

Art. 40. Uithoofde der bepalingen van art. 56, 58, enz., waarin *van 't openen der stembriefjes* gesproken wordt, is de bijvoeging in dit art. niet overtollig, *het stembriefje schriftelijk ingevuld, wordt* OPEN OF GESLOTEN door den kiezer in de stembus gestoken. De meeste dier briefjes zullen wel gesloten zijn, en daarop zijn dan die artt. van toepassing. Maar er is geene reden om opene briefjes te weren: zoo de wet die niet wilde, moest zij het uitdrukkelijk zeggen Intusschen is de door ons voorgestelde verduidelijking wenschelijk.

Art. 61. *Geenen persoon duidelijk aanwijzen*, het denkbeeld door die woorden bedoeld zou duidelijk moeten omschreven worden: 't zal wezen *briefjes waaruit men niet kan opmaken wie de daarbij bedoelde persoon is*, zijn ongeldig.

Andere stembriefjes omvatten of daaraan zijn vastgehecht. Dit is veel te onbepaald. Hoe ligt kan 't gebeuren dat van twee briefjes achter elkander in de bus geworpen, het tweede zoodanig valt op het eerste dat het dit omvat, of zich, zoo eenige kleefstof bij toeval aan een van beide mogt aanwezig zijn, daaraan vasthecht. De wet wil opzet, maar geen toeval straffen. Daarom wenschen wij te lezen *briefjes die andere stembriefjes omvatten of daaraan zijn vastgehecht* DOCH ALLEEN DAN wanneer DIE OMVATTING OF VASTHECHTING DE BLIJKEN DRAAGT MET OPZET TE ZIJN GESCHIED.

Art. 62. Dit mag niet worden toegelaten zonder appel, hetwelk door ieder kiesgeregtigde moet kunnen worden ingesteld. Is het plaatsen van namen op de kieslijst van zooveel belang, dat daarop in twee instantien kan worden teruggekomen, hoeveel te meer de verkiezing zelve. Het bevinden van zoodanige stembriefjes moet op 't procesverbaal gerelateerd worden met annexering der briefjes. Het appel zou op dezelfde wijze als omtrent de andere reclames is gezegd, kosteloos en zoo mogelijk op nog korter termijnen moeten behandeld worden.

Art. 87. De wijze waarop de leden der Eerste Kamer gekozen worden, moet onzes inziens niet in de provinciale, maar in de kieswet bepaald worden.

Art. 105. Dit artikel schijnt als regel te veronderstellen dat in kiesdistrikten van 90.000 zielen (over de doelmatigheid van welke dubbele districten wij ons reserveren nader te spreken), waar twee afgevaardigden gekozen moeten worden, die keuze telkens gelijktijdig zal plaats hebben, en wel zoodanig, dat de twee namen der te kiezen afgevaardigden op hetzelfde stembriefje geschreven worden. Ieder kiesdistrikt wordt verondersteld eene politieke eenheid uit te maken, die hare meening te kennen geeft door de keuze harer afgevaardigden. Moet nu het district twee keuzen uitbrengen, zoo moeten die door eenig later op te maken rooster van aftreding niet kunnen worden gesplitst, maar de keuze moet één wezen, anders zoude ook het verkiezingswerk in ieder district van 90,000 zielen telken jare moeten plaats hebben, en het geheele land alzoo ieder jaar in beweging worden gebragt, wat noch voor de kiezers, noch voor de Regering wenschelijk kan wezen.

Onder den titel: DE CHAOS EN HET LICHT, *een halve eeuw lied*, heeft dezer dagen de heer Mr. Is. da Costa eene nieuwe bijdrage geleverd tot wat hij noemt »zijne politieke poezij." Relevereende van de politiek, behoort dit »halve eeuw lied" tot de onderwerpen van welke wij ons verpligt zouden geacht hebben kennis te nemen, ook al ware het niet, dat het dichterlijk talent van den heer da Costa ons daartoe ten krachtigen spoorslag was geweest. Desniettemin zouden wij er van gezwegen hebben, daar wij, hoe ongaarne ook, uit hoofde van onze beperkte plaatsruimte en de veelheid der onderwerpen, welke het van eene dringender noodzakelijkheid is onder de aandacht te brengen van ons publiek, het ons ten regel hebben moeten stellen, slechts bij wijze van uitzondering ons met litteraire kritiek af te geven. Ten aanzien van *deze* bijdrage tot de »politieke poezij" van den heer da Costa behooren wij echter van dien algemeenen regel eenigermate af te wijken. Uit ons stilzwijgen daarover mogt men soms besluiten tot onze onmagt, om de eer van onze H. Godsdienst waardiglijk te handhaven tegen de smaadredenen, waarmede het den gevierden dichter goed heeft gedacht de nederige Bruid van Christus te beschimpen en te beleedigen.

Daartoe verlaagt hij zijne uitstekende gaven op de volgende wijze, op blz. 30:

Na eerst gezegd te hebben:

„'t Is de onverzaakte trek bij alle stervelingen
„Naar onafhankelijkheid van die ons schiep te dingen,
„En, met of zonder God, ons-zelven, hoe 't ook zij,
„Ten God te zijn;"

roept de dichter de geschiedenis op, om hem te zeggen welke de rampzalige vruchten waren van dien »onverzaakten trek," om hem te zeggen

„wat er is
„Geworden van Gods beeld, waar 't God geldt en zijn kennis
„Het eerst,"

hetzij bij den Griek, of bij den Egyptenaar, of bij den Perziaan, of bij den Chaldeër of den Israëliet,

„'t Zij straks de Christenheid, in Isrels plaats getreden,
„Ook zij *dien God ontrouw, haar bijgeloovigheden,*
„*Verval en afval, beeld- en zelfdienst*, ja! in 't end
„Haar Algodisterij, der afgoon afgod, kent."

Vertolk deze laatste regels in proza, en gij verkrijgt als de gedachte des dichters, dat de Katholijke Kerk, welke hier onder den generischen naam van Christenheid bedoeld wordt; en te regt: *Christianus nomen, Catholicus cognomen!* — »God ontrouw" is geworden; dat »bijgeloovigheden" het geloof verdrongen hebben; dat zij van God afgevallen zijnde, zich verlaagd heeft en wegsterft — wegsterft en ten ondergaat in »beeld en zelfdienst" — in de grof zinnelijke buitensporigheden van het oude Heidendom. Ziedaar wat ten jare 1850 der orthodox protestantsche da Costa over de Katholijke Kerk denkt. En, als ware deze stortvloed van schimpwoorden niet genoeg om hare verworpenheid te karakteriseren, gaat hij dan nog voort in eenen zelfden adem het Pantheismus te vloeken, als ontwikkeling en gevolg van al die »bijgeloovigheden," en al die »verval en afval," en al die »beeld- en zelfdienst."

Het is diep bedroevend, een schrander en gemoedelijk man, als da Costa, zijne hem door God geleende gaven te zien misbruiken, wij zeggen niet om zulke smadelijke taal der grijze Moederkerk in 't aangezigt te werpen — dat is het werk der blinde passie, die zich van hare uitspattingen niet bewust is! — maar om zoo geheel en zoo jammerlijk de beteekenisvolle verschijnselen van dezen tijd te miskennen, zóó zelfs, dat hij wat een Protestant als Guizot genoemd heeft: »*de groote leerschool des eerbieds en des ontzags*," zoo zelfs, dat hij het Katholicismus durft brandmerken als den wortel van het Pantheismus, — de boom, waaraan al de ijselijkheden van deze eeuw ontsproten zijn. Hoe zou men er zich over verwonderen, dat minder scherp ziende oogen zoo weinig onderscheiden den verborgen zin der gebeurtenissen van onze dagen; hoe zou men er zich over verwonderen, dat sectarissen als die, welke *de Evangelische Kerkbode* en de *Fakkel* tot hunne organen hebben, in de onmatige taal der waanzinnigste en wildste driftvervoering, al wat den naam van Rome draagt aanschennen en wel te lijf zouden willen komen, waar een da Costa zich van hen onderscheidt, niet door verschil van opvatting en beoordeeling, maar alleen door meerdere gematigdheid van uitdrukking en door mindere vernielingswoede?

Wilden wij aan de verguizingen van den heer da Costa het onomstootelijk betoog tegenover stellen dat de Moederkerk nu, als vroeger en als altijd trouw is gebleven aan den God, die haar heeft gegrondvest en bevestigd op zijne onfeilbare belofte; dat zij — wat hartstogt ook schimpen moge — aan »bijgeloovigheden" nimmer heeft toegegeven; dat zij, wel verre van over haar »verval" te treuren te hebben, het vuur eener eeuwig jeugdige kracht in haren boezem voelt tintelen en gloeijen — het vuur eener jeugdige kracht, die zich op zeer eenvoudige en gemakkelijke wijze in de menigvuldigheid en de verscheidenheid der meest grootsche en schoonste stichtingen openbaart; dat de haar aangewreven »beeldendienst" een tienduizendwerf beschaamde laster is; dat het slechts het werk kan zijn van het bekrompenste vooroordeel of van de ellendigste drift, haar »zelfdienst," dat is: zelfvergoding, dat is: de grondlegging der Pantheisterij tot verwijt te maken; — wij zouden dan gebonden zijn tot het leveren van eene apologie van de leer der Katholijke Kerk, waartoe ons, om slechts iets te noemen, de plaatsruimte ontbreekt. En waartoe ook zou zij dienen? Is die apologie niet reeds duizend en duizendmaal geleverd; zijn al de beschuldigingen, welke men het zich tot een geluk heeft gemaakt tegen de leer van het Katholicisme op te stapelen, niet reeds duizend en duizendmaal wederlegd? Indien men niet wil blijven in het spoor des vooroordeels, en door wil dringen tot de kennis der waarheid omtrent die leer, bestaat dan daartoe niet ruimschoots de gelegenheid? En heeft dit alles zelfs een man, als da Costa, kunnen weerhouden, andermaal nog eens de oude beschuldigingen op te rakelen en ze in magteloze gramstorigheid de Bruid van Christus naar 't hoofd te werpen?

Geene apologie derhalve van de leer der Katholijke Kerk ter beschaming van Mr. Js. da Costa; wil hij ter goeder trouw onderzoeken, hij kan die overal vinden, en beter dan wij die kunnen leveren. Dit slechts en dat weinige moge volstaan om hem tot nagedachte te bewegen over zijne ligtzinnig uitgesprokene woorden:

Waar schuilt het kwaad van dezen rampvollen tijd? schuilt het in eene overmaat van gedweeheid en lijdelijke onderwerping, of in de bandeloosheid, in de onbedwingbaarheid van den menschelijken wil, die eerbied heeft voor Regt noch Wet, maar die, ten spijt van Regt en Wet dwingt en dringt om tot de bevrediging van al zijne verlangens, hoe buitensporig en onzinnig ook, te geraken? Het antwoord op deze vraag kan, zelfs voor den heer da Costa, niet twijfelachtig zijn. Het beginsel dat alleen de individueele rede uitspraak doen en beslissen mag ten aanzien der hoogste waarheid, — dat beginsel is, wat eenmaal moest gebeuren, overgebragt geworden van het terrein der gedachten op dat der handelingen, en terwijl het daar, volgens eene geleidelijke consequentie, den mensch verhief tot souvereinen en onverantwoordelijken heer en meester van zijne daden, heeft het alle banden verbroken, welke de booze driften in teugel hielden — en volslagen Anarchie is het schrikbeeld dat ons aangrijnst.

Welnu, wie is het geweest, wie is het geweest, die het eerst op het gebied des geestes alle gezag geloochend en verbroken heeft, en daardoor den grond heeft gelegd van al de afschuwelijkheden, van welke wij getuigen zijn? Is het het Katholicismus geweest of waren het de Vaders der »gezegende Kerkhervorming?"

En zoo er nu nog aan gewerkt wordt om den trotschen hoogmoed der individueele rede te breidelen en een dam op te werpen tegen de voorwaarts dringende stroomen, die keer op keer een steeds grooter stuk der oude beschaving wegspoelen, — van welke zijde is het, dat die arbeid plaats heeft en alleen plaats kan hebben? Is het niet van de zijde van het Katholicismus, dat nu nog, als altijd, predikt den eerbied en de redelijke onderwerping aan alle gezag, hetzij op 't geestelijk gebied, hetzij in den Staat, hetzij in het gezin?

Waar is dan de bron des kwaads?

Vanwaar daagt de hoop op herstel?

En daagt die alleen van de eeuwige stad, waar de stedehouder van Christus zijnen zetel gevestigd heeft, — is het dan niet eene ellende en zelfs eene daad van vijandschap tegen alle maatschappelijke orde, den grondslag te willen ondermijnen, waarop die zetel steunt? Mogt men toch eenmaal de oogen openen en leeren onderscheiden waar de wortel is des kwaads, waar het eenige uitzigt op het waarachtig heil zoo der maatschappij als des menschen!

Het *Handelsblad* van heden tracht zich met eene drooge aardigheid te vermaken. In het verslag der vereenigde Kamers over het onderzoek gewijd aan 't ontwerp tot regeling der voogdij van den minderjarigen Koning, komt voor, dat sommige leden hulde hebben gebragt aan de regering dat zij een Katholijk op de lijst der voogden heeft geplaatst; ofschoon zij betwijfelen of in 't stelsel der gedane voordragt niet eene andere of ruimere toepassing had kunnen en behooren te worden gegeven. Daaruit neemt het *Handelsblad* gelegenheid om te beweren, dat de heer van Brienen naar de meening dier leden slechts op de lijst der voogdij zou voorkomen, omdat hij Katholijk is, en tracht vervolgens daarmede een loopje te nemen. Het blijkt ons daaruit, dat het *Handelsblad* die heeren, waarvan het verslag melding maakt, niet heeft willen verstaan, en hun daarom toeschrijft als een verwijt juist datgene waarover zij zich beklagen. De streek is behendig, maar niet eerlijk. Wat den heer baron van Brienen betreft, het is niemand een geheim, dat hij in alle opzigten verdient op eene degelijke lijst van voogden plaats te nemen; maar wij achten ons met de sommige leden der beide Kamers verpligt er tegen te protesteeren, dat de regering den verdienstelijken man slechts schijnt te hebben voorgesteld, om, zoo als het *Handelsblad* dat noemt, toch een Katholijken medevoogd te hebben. Wij gelooven niet, dat sommige leden der beide Kamers de wetenschap van het *Handelsblad* noodig hebben, om van art. 166 der Grondwet kennis te krijgen en daarvan de praktijk te willen. Maar indien het *Handelsblad* dan toch *à tout prix* de behoefte gevoelt om art. 166 aan iemand ter behartiging aan te bevelen, het zou dan beter en meer overeenkomstig de waarheid handelen, indien het zijne predikatie en aardigheden tot de regering wendde. Het is wereldkundig, dat alle ministerien, die dit zijn voorafgegaan, art. 166 schandelijk hebben in onbruik gelaten.

Betreffende den te Dublin gepleegden aanslag op het leven van twee priesters op het oogenblik dat zij in de White-Friars-street dienst verrigtten, verneemt men dat de booswicht den een doodelijk kwetste en den ander belangrijke wonden toebragt. Toen de in de kapel aanwezige geloovigen van den eersten schrik bekomen waren, vielen zij allen den moordenaar te lijf, die poogde te ontvlugten; eindelijk grepen zij hem, en de minst gewonde priester was zoo edelmoedig van tusschen beide te treden, anders ware de misdadiger zeker op de plaats zelve omgebragt. Deze werd daarop naar de gevangenis gevoerd, terwijl uit een ingesteld onderzoek bleek, dat de moordenaar Mahon genaamd is, dat hij krankzinnig en daarbij doofstom is, zoodat deze daad alleen aan krankzinnigheid wordt toegeschreven.

Men leest in een der nieuwsbladen van Namen het volgende: »Toen Koning Willem I de eerste maal te Namen kwam, schonk hij, tot dank voor den lande bewezen diensten, aan verscheiden personen prachtige gouden snuifdoozen. Eene derzelve is thans gebleken slechts eene zamenstelling te zijn van zuiver koper, welke tot nog toe al de kenners misleid had. Hoeveel zal, als er meer zoodanige koninklijke geschenken zijn uitgedeeld, daarop niet door den leverancier gewonnen zijn." (*Ned.*)

ZWOLLE, 12 Mei. Op de beestenmarkt, eergisteren alhier gehouden, waren wel 1800 stuks vee; de prijzen echter zeer gedrukt, 2/3 van het getal zijn onverkocht weder van de markt vervoerd.

— Denzelfden dag is alhier gehouden eene vergadering van de 7 reeds benoemde commissarissen voor de kanalisatie, om te beraadslagen op welke wijze de aandeelhouders moesten opgeroepen worden, om nog 4 commissarissen te benoemen. Deze vergadering werd ook door J. D. graaf van Rechteren, gewezen gouverneur dezer provincie bijgewoond.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Maandag, 13 Mei.

In de zitting van heden is onder anderen ingekomen een wets-ontwerp tot het tijdelijk in stand houden van eenige wetten en verordeningen van vreemden oorsprong in Limburg.

De Voorzitter heeft der Vergadering kennis gegeven, dat door de afdeelingen tot rapporteurs benoemd zijn:

voor het ontwerp van provinciale wet de heeren: Wijnaendts, van Heloma, Dullert, Dirks en Lotsy;

voor het wets-ontwerp betrekkelijk de kosten van het Regentschap de heeren: Schooneveld, van der Heiden Reinestein, van der Heijde, Costerus en van Voorst.

De Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp betrekkelijk de kosten van vervolging in zake van directe belastingen heeft daaromtrent haar algemeen verslag uitgebragt en is de beraadslaging over dat wets-ontwerp bepaald op den 16 Mei aanstaande. Daarna heeft ook de Commissie tot het opmaken van een rapport omtrent het verslag der Algemeene Rekenkamer over hare werkzaamheden over 1848, dat rapport bij monde van den heer Duijmaer van Twist uitgebragt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 Mei. De Wetgevende Vergadering hield geden, uithoofde van den Zondag, geene zitting.

— Het rapport der commissie belast met het onderzoek van het ontwerp der gewijzigde kieswet zal morgen of overmorgen worden ingediend. De beraadslaging zal onmiddelijk plaats hebben.

— Het berigt betreffende de arrestatie van een dertigtal socialisten in de zaal Martel wordt, ofschoon gisteren door de *Patrie* gelogenstraft, heden allezins bevestigd. De *Gazette de France* meldt dat de hoofdstad gisteren avond, in verband met de zoo even gemelde arrestatie, in alle rigtingen [illegible]

— In een brief van Lyon, leest men dat de beruchte Mazzini zich weder te Geneve heeft vertoond. Hij reist gedurig Zwitserland in en doet met een bekend doel togtjes naar Savoije (Sardinie).

— Men berigt uit Lyon, dat de generaal Castellane aldaar den 10den is aangekomen en met geestdrift ontvangen.

— Men verzekert, dat op dit oogenblik drie maarschalken ernstig ziek zijn, te weten, Sebastiani, Gerard en Soult.

— Men heeft berekend dat de meeste vrienden van het Elysée volgens de bepalingen van de wet op de kieshervorming geene kiezers zijn, vermits geen hunner drie jaren in Frankrijk is gedomicilieerd.

— In de steengroef Bab-el-Oued, nabij Algiers, heeft den 4 Mei een treffend ongeluk plaats gehad. Men wilde daar eene mijn doen springen, die met 4000 kilogrammen buskruid gevuld was. Meer dan 5000 personen bevonden zich op de omringende hoogten, zonder vrees te koesteren, want in December ll had men met het beste gevolg reeds eene dergelijke proef genomen. Thans echter was de uitslag betreurenswaardig. De uitbarsting heeft eene menigte van steenbrokken van den berg losgescheurd, die tot in de stad Algiers nedervielen, en tot verre afstanden voortgeslingerd werden. Personen, die zich 800 ellen van de groeve bevonden, werden getroffen. Acht personen zijn gedood, en eenigen doodelijk gekwetst; anderen minder gewond. Het geheele getal, zoo van dooden als van gewonden, wordt op omstreeks 30 begroot. De feestelijkheden welke op dien dag te Algiers moesten plaats hebben ter viering van den verjaardag der proclamatie van de Fransche republiek, zijn terstond afgezegd. De autoriteiten hebben een onderzoek aangevangen.

De Minister van Oorlog heeft een officier van de genie naar Algerie gezonden, om onderzoek te doen naar dit ongeluk alsmede naar de middelen, om voortaan zoodanige rampen te voorkomen.

MADRID, 7 Mei. H. M. gevolmagtigd gezant te Londen, de heer Isturitz, zal deze week naar Londen vertrekken.

— Volgens brieven uit Londen zijn de Britsche Spaansche fondsenhouders, ontevreden over de wijze waarop de Spaansche regering de schuld wil regelen; zij zouden voornemens zijn een adres in te zenden, om tegen het ontwerp te protesteren.

[illegible] heid van de [illegible] van Ma-

den, dat zij hun doel missen. Het staat, vooral in de hooge kringen, onwrikbaar vast dat de Kerk in Oostenrijk worden en blijven zal, wat haar van Gods en regtswege betaamt. De tijden van het Josephisme zijn voor altoos voorbij; Oostenrijks jeugdige Keizer heeft den weg leeren kennen, waarop alleen nog de diepe wonden van den tegenwoordigen tijd geheeld kunnen worden.

— Men merkt ook hier het verschijnsel op dat doorgaans bij politieke schokken wordt waargenomen, namelijk de plotselinge vermeerdering van het aantal krankzinnigen. Er gaat geen week voorbij, waarin niet eenige personen door die ongelukkige kwaal worden aangetast. Dat betreft vooral lieden van 20 tot 35 jaar. Het aantal krankzinnigen die zich thans hier in het hospitaal bevinden, bedraagt 980 personen, terwijl het voor de revolutie bij afwisseling slechts van 150 tot 250 beliep.

ITALIE.

Als een tegenhanger van het valsche berigt over Rome, van eene confiscatie van de goederen der leden van de voormalige Constituante, verneemt men thans, dat de H. Vader aan de hem ingeschapene behoefte aan vergeving en welwillendheid voldoende, eene commissie heeft benoemd speciaal tot onderzoek der verzoekschriften van hen, die onder de regering der kardinalen door de commissie van censuur (die trouwens de meest mogelijke gematigdheid tot rigtsnoer heeft genomen) om hunne revolutionaire handelingen of geopenbaarde gevoelens in hunne bedieningen geschorst of afgezet waren. Dit blijkt mede uit een brief van Rome aan de *Univers*, waarin men tevens het volgende leest:

»Engeland, heeft voorzeker op alle mogelijke wijzen de hand gehad in den opstand te Rome. Sinds lord Minto, die aan Ciceruacchio een feestmaal gaf en hem hartelijk de hand schudde, heeft men gestadig te Rome eene menigte Engelsche agenten zien rondslenteren, die in last hadden een debouché te zoeken voor balen katoen en protestantsche bijbels. Het middenpunt hunner propaganda was het huis van den Britschen handels-consul. Daar werden de paspoorten uitgegeven aan de hoofden der zamenzweering; van daar werd het land overstroomd met protestantsche traktaatjes en opruijende pamphletten tegen Kerk en Staat, daar werd de ontvlugting van Achili en van Gazzola beraamd en menig ander schandelijk feit dat niet noodig is hier te herinneren.

»De pausselijke regering, zooveel onbeschaamdheid en huichelarij moede (want des noods trotseerde of kroop [illegible] der omstandigheden) heeft eindelijk

van Mechelen wordt alsdan verwacht.

Aan een veelgelezen Nederl. blad ontleenen wij het volgende betreffende den oorsprong van dit feest.

De overleveringen der stad Brugge zijn, gelijk die van eenige andere oude Belgische steden, rijk aan roem- volle gebeurtenissen. Vooral is het de wapenroem, welke in de legenden der riddertijden met buitengewonen glans schittert. De geloofsroem echter verdient in den zede- lijken staat boven alle andere te worden gesteld, en dit hebben de bewoners van Brugge begrepen.

De kronijken stellen ons den dapperen Diederik van den Elsas, graaf van Vlaanderen, voor, als een vromen ridder, die vier maal het Heilige Land bezocht, waar hij zich steeds door zijne dapperheid derwijze onder- scheidde, dat Boudewijn, Koning van Jeruzalem hem als den hechtsten steun van zijn troon beschouwde. Deze Vorst, zijne groote godsvrucht en zijn ridderlijken ijver willende beloonen, besloot dat men hem een gedeelte zou afstaan van de reliquie van het Heilige Bloed, welke in de kerk der Opstanding te Jeruzalem werd bewaard. De gansche heilige stad jubelde op den dag, dat de graaf van Vlaanderen plegtiglijk deze reliquie in ontvang kwam nemen.

Kort daarop, omstreeks de lente van het jaar 1148, werd de terugkeer des graven in zijne staten, door prachtige feesten, te Brugge gevierd. De geestelijkheid, de overheidspersonen en al de aanzienlijken gingen hem tot buiten de stad te gemoet, en geleidden den graaf en zijn gevolg in plegtstatigen optogt, door de fraai versierde straten, naar den Burgt, waar het Heilige Bloed, voorloopig, in de kapel van het paleis der gra- ven van Vlaanderen werd gebragt, ter plaatse waar het thans nog wordt bewaard. De kronijkschrijvers verha- len volgenderwijze hoe het Heilige Bloed te Jeruzalem aan Diederik werd ter hand gesteld:

Boudewijn en Diederik, door een talrijk gevolg van baronnen en edelen uit beide staten vergezeld, begaven zich naar de kerk waar het Heilige Bloed werd bewaard.

De patriarch, in zijn pleeggewaad gedost en bijgestaan door een groot aantal geestelijken, trad den schitteren- den stoet te gemoet en geleidde dien den tempel bin- nen. Daarna haalde haalde hij de hoogwaardige reliquie uit den tabernakel en vertoonde die aan de beide ho- ven en aan het diep bewogene volk; vervolgens scheidde hij de Heiliige Vloeistof in twee deelen; met een de- zer gedeelten vulde hij tot op tweederden een achtkan tig fleschje, nagenoeg acht duim hoog en twee en een ne... duim in omvang. Dit fleschje, waarvan de opening ... gelakt en ...

MADRID, 7 Mei. Act. Sch. 3 pc. 31 3/4; id. 5 pc. 12 3/4; Uitgest. Sch. 3 15/16; Coupons 7 7/8.

WEENEN, 10 Mei. Met. 2 1/2 pc. 49; (N.) 4 pc. 72; 4 1/2 pc. 80 5/8; 5 pc. 92 5/8; Bank-Actien 1050; Lot. fl. 500, 170 1/4; id. fl. 250, 107 1/4.

HAMBURG, 11 Mei. Rusl. Engels. leening 104 1/2. Cert. bij Stiegl. 4 pc. 85 1/2; Spanje, Ard. 5 pc. 11 1/2; id. Binnenl. 3 pc. 28.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			13 MEI 4 1/2 u. gebl.	14 MEI 4 u.	à		gebl
NEDERL., Werkel. Sch. à	2 1/2	pCt.	55 3/4	55 11/16	à	55 3/4	55 11/16
Dito Dito	3	»	65 1/2	65 3/8	•		
Dito Dito	4	»	86 3/16	86	•	86 1/8	86
Dito Obligatien O I.	4	»	84 5/8	84 1/2	•		
Amortis. Syndic.	3 1/2	»			•		
Handel-Maatschappij	4 1/2	»		164 1/4	•		
Aand. Rijn-Spoorweg	»	»	90 1/8		•		
Aand. Holl. S. M.		»			•		
Obligatien	»	»			•		
BELGIE, Obligatien 1844	»	»			•		
Cert bij de Belg. Bank	2 1/2	»			•		
Dito bij Rotsch. en Volksv.	»	»	46 7/16		•		
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	»	13 1/16	12 7/8	•	12 15/16	
Dito Dito » 510	»	»	13 1/4	13 3/16	•	13 1/4	13 3/16
Dito Onbep. Stukken	»	»			•		
Dito	3	»	37 5/8		•		
Dito Binnenl. 2400 P.	»	»	30 1/2	30 1/4	»	30 3/8	30 5/16
Coup. *Ardoins*		»	8 1/8	7 7/8	•		
Passive		»			•		
Fransche Uitgest.		•	4 1/8	4 1/16	•		
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu	4	»	35 11/16		•		
Dito Dito	»	•	36 1/8	36	•		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	»	104	104	•		
Dito Dito 1828 en 1829	•	•	103 7/8	103 3/4	•		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	•	93 3/4	93 3/4	•		
Dito bij *Hope*	4	»	86 1/4	86 1/4	•		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	»	85 3/4	85 3/4	•		
Dito bij id. 5de Serie	4	»	85 1/4	85 1/2	•		
Cert. te Hamburg	5	»			•		
Inschrijving in Assignat.	6	»	63 5/8		•		
Cert. van dito	»	»	63 7/8		•		
POLEN, Aand. à fl. 500	4	»	143		•		
Dito met Lot » 300		»			•		
AMERIKA, Bank-Actiën		»	3 1/2		•		
FRANKRIJK, Obligatien	3	»	51 1/8	50 3/4	•	51	50 13/16
PRUISSEN, Aand met Lot. R	50	*f*			•		
OOSTENRIJK, Metalliek	5	pCt.	74 1/2	74	»	74 1/8	
Dito Nieuwe	2 1/2	»	39 15/16	39 7/8	•		
Dito Nieuwe	5	»	80 1/4	80 1/4	•		
Ween. Bank bij *Goll en C.*	»	»			•		
Dito	4	»	68		•		
Aand. met Loting fl. 500	•	*f*			•		
Nieuwe dito » 250	•	»			•		
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5	pCt					
BRAZILIE te Londen 1824	5	»	89 1/...		•		
Dito Leeni...							

Triton, id. - J. C. Radeloff, Hilleg. Cath. Helena, California. - A. A. Borgman, Corn. Dasse Victor, Constant. - G. Wijckman, Vr. Gelie, Triest. - D. J. van der Meulen, Peking, Genua en Livorno. - J. G. Olthoff, Jantina, Hull.

VLIE, 12 Mei. J. G. Munneke, Baudina, Schotland. - J. W. de Groot, Sieka, St. Petersburg. - T. W. Stuit, Johannes, id. - J. F. Kuipers, Alida Schuringa, Memel. - R. P. Jager, Zwaantje Elisabeth, Koningsb. - H. G. Nieting, Catharina, Oudsoen.

HELVOET, 13 Mei. T. Metlema, Diana, Valparaiso. - G. van der Borden, de Maas, Lissabon. - L. Visser, Princes van Oranje, (s.) Duinkerken. - H. Rolfe, Feijenoord, (s.) Londen.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BANJOEWANGIE, Esink, Anjer: 754 b. Koffij, 1,891 kann. Suiker, 600 Huiden, 495 sch. Tin, 1,190 boss. Bind- rottingen, N. H. M.

ROCHEFORT, van Aken, Hendrika Dorenthee: 16 f. Brandewijn, 1 oksh. Wijn, P. Hoppe; 5 oksh. 20 fustjes Brandewijn, L. Flament; 2 oksh Wijn, Lenersan en Comp. te Rotterdam; 6 oksh. Brandewijn, J. Aengenent en H. van Noij, te dito; 1 f. Brandewijn, 15 f. Wijn, diverse; 17 f. Brandewijn, Order, 24 oksh. dito, Order voor Rotterdam.

ROTTERDAM.

BANJOEWANGIE, van Santen, Graafstroom: 1,906 kann. Suiker, 2,348 z. Nagelen, 594 sch. Tin, 362 boss. Bind- rottingen, N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 13 Mei, in lading naar

Keulen D. Hoogeweg, Hoffnung.
" H. Willms, Cölln N°. 20.
Maintz C. Hartman, Maintz N°. 6.
Manheim C. Blissinger, Concordia
Weesel P. J. Balk, Vr. Rabecca.
Duisburg J. H. W. van Booven, Emma.
Straatsburg H. C. Brilmeijer, Frankfort N°. 10.
Dusseldorp, Neus en *Urdingen*. G Koenen, Niederrein N°. 10.
Frankfort en *Coblentz* B. Geiger, Frankfort N°. 1.
Ludwighaven A. Hans, Ludwighaven N°. 9.
Venlo en *Roermond* L. v. Schijndel (Beurt L. de Rijk en C°.) de Najade van Steil.
Maastricht. P. Wecks. de Stad Amsterdam.
's Hertogenbosch en *Maastricht*. J. van Son Jr. de Vr Catharina. Sluit 18 Mei.
Tiel F. den Hartog, de Vrouw Geertruida.

KEULEN, 13 Mei in lading naar:

Amsterdam Kapt. De Ruijter Köln N°. 16.
Rotterdam " Scholten " " 8.
Rijnhoogte ARNHEM 13 Mei 1 el 82 duim
KEULEN 13 " 8 voet. 3 "

ADVERTENTIEN.